

PREDGOVOR

Crnogorski jezik kao potonji normirani jezik u porodici štokavskih standardnih jezika možda izaziva najveće sumnje i nepoznanice upravo kod onih kojima je on najčešće jedino sredstvo komunikacije. Razlog za to leži ponajviše u činjenici da je crnogorski jezik donedavno bio *tabu* u Crnoj Gori. Duskorašnja oficijelna lingvistika u Crnoj Gori tretirala je odlike crnogorskoga jezika kao dijalektizme, arhaizme, provincijalizme i ostale –izme u okviru srpskoga jezika. I u skladu s tim stavovima odnosila se i prema normi jezika u Crnoj Gori. Tek su se povraćajem državne nezavisnosti stekli uslovi za zasebnu standardizaciju crnogorskoga jezika, po prvi put u sopstvenoj kući i u skladu s jezičkim odlikama unutar crnogorskih granica. Tako je tek nedavno i Crna Gora dobila neophodna normativno-kodifikatorska djela – *Pravopis* i *Gramatiku crnogorskoga jezika*.

No crnogorska javnost, i stručna i laička, prilično je nespremno i nepripremljeno „dočekala“ crnogorsku standardnojezičku normu. Dobar dio lingvista teško se uspijeva otrgnuti od naučenoga tradicionalizma. Na crnogorski jezik nerijetko se kod nas gleda kao na

jezik nastao poslije povraćaja državne samostalnosti iako se tim jezikom komuniciralo na ovome prostoru vjekovima unazad. Poistovjećuju se standardnojezička norma sa samim jezikom, ne razlikuje se odnos između jezika kao standarda i jezika kao sistema, preuveličava se značaj jezičke reforme Vuka Karadžića, a zanemaruje činjenica da je upravo jezik u Crnoj Gori bio potvrda Karadžićevih shvatanja o funkcionalnosti narodnoga jezika u književnosti i slično.

Sve je to uslovalo nastanak ove knjige, zamišljene da kao zbornik tekstova ukaže na neke bitnije podatke o razvoju crnogorskoga jezika, crnogorskim govorima, jezičkoj politici u Crnoj Gori i dr. – sa stanovišta aktuelne montenegristike. Crnogorski su govori, na primjer, tretirani u okviru dijalektologije srpskoga jezika, tendenciozno je zanemiravana njihova međusobna prožetost a isticana i vještački forsirana njihova razdvojenost. Razvoj jezika u Crnoj Gori uklapan je u razvojne tokove srpskoga književnog jezika i pored toga što u pojedinim periodima ti razvoji nemaju dodirnih tačaka. I tako dalje. Stoga smo, podstaknuti idejom gđina Marka Špadijera, pokušali da u okviru iste knjige prikažemo i istorijski razvoj crnogorskoga književnoga jezika, damo podjelu crnogorskih govora, ukažemo na specifičnosti crnogorske ijekavice i zastupljenosti pojave jekavske jotacije u Crnoj Gori, prije svega glasova *ś* i *ź*, koji su se realizovali na cijelom crnogorskom prostoru, te na kraju damo sažet prikaz jezičke politike koja je glavni krivac za današnja opiranja jeziku kojim se govori u Crnoj Gori. Sva ta pitanja obrađena su u posebnim studijama koje se više

ili manje oslanjaju jedna na drugu. Nadamo se da smo uspjeli u pokušaju da te probleme predstavimo na način koji će biti pristupačan i laičkoj i stručnoj javnosti u Crnoj Gori, kojoj je ova knjiga prije svega namijenjena.

Autor